

HEALTH HUB UTRECHT 2016/2026

Tien jaar geleden begon Health Hub Utrecht met een ambitieuze missie: als regionaal netwerk om met publieke en private partijen uit de regio werk te maken van een gezonde toekomst. Van medische labs tot wijkzorg, van gemeente tot zorgopleiding: iedereen zit met elkaar aan tafel. In dit jubileumjaar blikken we met tien sleutelspelers terug en vooruit.

Dit keer: Gijlke Keuning van kunstacademie HKU.
Les 4: Als je op zoek gaat naar nieuwe perspectieven voor onze zorg, heb je verbeeldingskracht nodig.

Aflevering 4: Gijlke Keuning, kwartiermaker De Kunst van
Zorg en Welzijn, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, HKU

‘HEALTH HUB IS STEVIG UTRECHTS VERHAAL’

Gijlke Keuning (HKU): ‘Kunst en zorg
kunnen van elkaar leren’

Tekst Mirjam van Immerzeel
Foto's Roos Trommelen

'HET UTRECHTSE VERHAAL WAS DE COMBINATIE VAN GELUK EN GEZONDHEID IN DE WIJK EN REGIO. DAT WAS IN DIE BEGINTIJD EEN VERNIEUWENDE VISIE.'

Einstein heeft gezegd:
'Logica brengt je van A naar B.
Verbeelding brengt je overal'.
Is de kunsthogeschool daarom
betrokken geraakt bij
Health Hub Utrecht?

'Wat ik een heel interessante
insteek vond van het Utrechtse
verhaal was de combinatie van
geluk en gezondheid in de wijk
en regio. Dat was in die begin-
tijd een vernieuwende visie.
Wanneer je zoekt naar nieuwe
perspectieven heb je daar ver-
beeldingskracht bij nodig. En
dat is precies het DNA van de
kunstacademie HKU. Gezien
het belang van de verbinding
tussen de creatieve sector en
gezondheid was ik blij om bij

te dragen. Daarbij sluit het
aan bij de visie van HKU om
kunstonderwijs en onderzoek
te bieden, die vorm en beteke-
nis geeft aan de samenleving
en de uitdagingen waar zij
voor staat.'

Hoe krijgt dat belang
handen en voeten binnen
de Health Hub?

'Een mooi voorbeeld is de
samenwerking tussen onze
onderwijsrichting Kunst
en Economie, en Medical
Humanities van het UMC
Utrecht. Studenten van beide
richtingen lopen samen een
kunstroute en gaan met elkaar
in gesprek over thema's in
de zorg. Vragen als: hoe ga
je om met niet weten? Hoe
ga je om met onzekerheid?
Dan zie je dat kunststudenten
heel andere dingen opvallen
dan medische studenten.
In de kunsten leer je dat
onzekerheid creativiteit kan
genereren, terwijl een arts
wordt opgeleid om te weten.
Tegelijk is onwetendheid
iets waar zowel de meeste

kunst als medische studenten
onzeker van worden. Op dat
vlak kunnen we dus iets van
elkaar leren.'

Wat betekent de
betrokkenheid van
kunststudenten voor
de zorgtransitie?

'Die betrokkenheid zit al in
de aard van de cultuursector;
want er is altijd verbinding met
de ander, omdat het veelal in
de publieke ruimte gebeurt
waar mensen samenkomen en
het werk als ervaring beleven.
Daarom is de HKU volgens mij
een belangrijke toevoeging

aan Health Hub Utrecht, want
zorg is geen opgave van de
zorgsector alleen, maar van de
hele samenleving. En jongeren
zijn de voelsprietten van de
samenleving. Onze studenten
zijn heel erg bezig met men-
tale gezondheid en een ge-
zonde leefomgeving, ze doen
er constant onderzoek naar.
Dat zie je ook in Exposure,
ons jaarlijks afstudeerfestival.
Studenten voelen zich verant-
woordelijk, en delen dat met
de samenleving. Er zijn ook
nieuwe beroepen nodig voor
de nieuwe zorgzame samenle-
ving waar we naartoe moeten.
We hebben allemaal iets te
betekenen.'

Gjilke Keuning (47) is sinds 2021 kwartiermaker
De Kunst van Zorg en Welzijn bij HKU.
De Hogeschool voor de Kunsten Utrecht is de breedste
kunstvakhogeschool van Nederland met disciplines
als: vormgeving, theater, muziek, beeldende kunst,
games, kunst en economie, design en media.
Het kunstonderwijs en praktijkgericht onderzoek is erop
gericht om studenten op te leiden tot professioneel
maker met impact op mens en samenleving.

Hoe uit die tendens zich concreet in het onderwijs aan HKU?

'Onze opleiding Design for Change and Innovation heeft bijvoorbeeld een langdurige samenwerking met regionale zorgorganisatie Reinaerde, waarbij studenten een half jaar les krijgen op locatie. Ze doen mee in de woongroepen om het leven daar echt te ervaren. Dat is niet makkelijk. Sommige studenten vinden dat in het begin ook eng, of zeggen: ik word toch niet als zorgmedewerker opgeleid? Tegelijk moet je wel je kunnen inleven in de context om tot creatieve sociale innovaties te komen die de zorg en samenleven verbeteren. Onze studenten werken nauw samen met bewoners en zorgprofessionals, en brengen advies uit aan de organisatie. In het project Stemmen voor veiligheid, trekken theaterstudenten op met partijen in de jeugdzorg, STUT theater en ervaringsdeskundigen in de wijk. Direct contact hebben, in plaats van werken binnen de muren van de kunsthogeschool, dat heeft heel

veel impact op studenten; ze leren sneller en diepgaander.'

'OM DINGEN TE VERANDEREN EN NIEUWE MOGELIJKHEDEN TE ZIEN, MOET JE ECHT LOSKOMEN VAN DE HUIDIGE PARADIGMA'S.'

Staan zorgorganisaties op hun beurt open voor kunststudenten?

'Zeker. Een van de locaties van Reinaerde heeft ook zelf een kunstprogramma Re-creatie. Het besef is er, dat er niet alleen meer zorg nodig is, maar ook dat heel andere disciplines van betekenis kunnen zijn in de zorg. Onze studenten proberen voor Reinaerde de muren van het systeem open te maken, zodat ook partijen als de muziekschool en de buurtmoestuinen een relatie kunnen opbouwen met zorginstellingen in de buurt.'

'Juist door over je eigen domein heen te stappen, ontstaat een soort genereuze ruimte waarin zowel de kunst als zorg floreert.'

Voordat je daar bent, moet er ook iets gebeuren in de bestuurskamers — hoe krijg je die mee?

‘Met creatief leiderschap hebben we stappen gezet. Want je ziet vaak als persoon wel dat het anders moet, maar tegelijk ook dat het ingewikkeld is om in je eentje het schip de andere kant op te krijgen. Met creatief leiderschap ga je anders kijken, en anders doen. Daarvoor zetten we de [Health Transformation School Utrecht](#) in, die nu de tweede editie beleeft en twintig deelnemers telt van organisaties als Raedelijk, HU, Altrecht, GGD-RU en Buurtteams Utrecht. Om dingen te veranderen en nieuwe mogelijkheden te zien, moet je echt loskomen van de huidige paradigma’s. Het is heel leuk om uiteindelijk te horen welke ambities of welke kansen er dan ontstaan.’

... hoe verloopt zo’n dag — wat komt zoal ter tafel?

‘We hebben bijvoorbeeld aan de hand van de zogeheten Romeinse driehoek – nut, stevigheid en schoonheid – gekeken naar de systemen in zorg- en welzijn. In het zorgsysteem voeren efficiëntie en effectiviteit eigenlijk altijd de boventoon in innovatie en transformatie. Terwijl het ook gaat om de menselijke maat, en de beleving van de uitvoering van processen en procedures. Wat vinden we eigenlijk mooi werk? “Mooi werk” betreft hier alle drie de kanten van de Romeinse driehoek. Want wat vinden we goede zorg? Daar gaan we vaak aan voorbij. Maar als we van de zorg naar een zorgzame samenleving willen — dus zorg meer in de wijk en in de informele netwerken — dan wordt het heel belangrijk om aan te sluiten bij mensen, en niet het systeem als doel op zich toe te passen.’

Terugkijkend op tien jaar Health Hub Utrecht, welke ontwikkeling ziet u?

‘Wat goed werkt, is dat we worden geleid door een sterk Utrechts verhaal. Dat vormde in het begin van de Health Hub het fundament van onze [zes themacoalities](#) en heeft het gesprek geopend. Of je nou in een ziekenhuis werkt, een huisarts bent of op een andere plek zit in het systeem: wijkgerichte preventie is echt

iets wat ons allemaal aangaat. Dat vind ik heel goed. Om samenwerkingen verder vorm te geven is er een tijdje een creatieve coalitie actief geweest. Vier ontwerpbureaus uit de regio hielpen de betrokken organisaties een agenda op te stellen. Het is een groot netwerk; er zijn zoveel verschillende dingen die je met elkaar zou kunnen doen. De creatieve coalitie heeft geholpen om daar vorm en richting in te brengen.’

**‘ER ZIJN NIEUWE BEROEPEN
NODIG VOOR DE NIEUWE
ZORGZAME SAMENLEVING WAAR
WE NAARTOE MOETEN.
WE HEBBEN ALLEMAAL IETS
TE BETEKENEN.’**

Wat is minder goed gegaan en wat is daarvan geleerd?

‘De uitvoering blijft soms lastig; om de financiering en menskracht uit de organisatie mee krijgen. Het is echt hard werken om eigenaarschap te ontwikkelen. Wat hierbij kan helpen is een aantal strategen in een organisatie naar voren schuiven, die de organisatie mobiliseren en het concreet maken, bijvoorbeeld door samen deelopgaves te formuleren.’

**‘IN DE KUNSTEN
LEER JE DAT
ONZEKERHEID
CREATIVITEIT
KAN GENEREREN,
TERWIJL EEN ARTS
WORDT OPGELEID
OM TE WETEN.’**

Wat heeft u zelf geleerd?

'Op een kunstacademie leeft al snel het idee dat zodra je met een ander domein samenwerkt, je misschien een deel van die vrijheid moet opgeven. Tegelijk merkten we dat juist door over je eigen domein heen te stappen, er een soort genereuze ruimte ontstaat waarin zowel de kunst als zorg floreert. Waar ik ook heel blij mee ben, is dat we heel veel partners aan ons onderwijs en onderzoek hebben kunnen koppelen. Zoals in het landelijke Creating Cultures of Care programma dat HKU vanuit Utrecht leidt, of in het Netwerk Kunst en Gezondheid Utrecht. Dat zijn echt stevige partnerschappen, ook met gemeenten die met ons mee leren hoe we samen tot nieuwe impactmodellen en beleidsontwikkeling kunnen komen binnen de cultuur, volksgezondheid en sociaal beleid. We zijn echt dingen in gang aan het zetten.'

U bent nu zo'n acht jaar betrokken bij de Hub. Wat zou u willen meegeven?

'Eigenlijk gun ik het onszelf om wat vaker terug te kijken: waarom lukte het op sommige momenten wel, en sommige momenten niet? En dat we daar dan samen van leren. Een van de valkuilen is dat je soms ter wille van de tijd teruggrijpt op je eigen netwerk. Mijn idee is: Durf nieuwe, onverwachte partnerschappen aan te gaan. Accepteer dat dit tijd kost. Blijf elkaar van mens tot mens zien, met oprechte interesse. Als je in elkaar investeert, dan krijg je dingen in beweging en voor elkaar en volgt de rest eigenlijk vanzelf. Blijf in verbinding met inwoners, betrek de nieuwe generatie studenten nog meer in je ontwikkelingen. Want die hebben we in de toekomst heel hard nodig.'

'Durf nieuwe, onverwachte partnerschappen aan te gaan. Als je in elkaar investeert, dan krijg je dingen in beweging en volgt de rest eigenlijk vanzelf.'